

Артър Кларк
Люлка в орбита

Преди да започнем, бих искал да подчертая нещо, което, изглежда, мнозина забравят. Двадесет и първият век няма да настъпи утре, той ще започне след една година, на 1 януари 2001 година. Макар че календарите след полунощ ще отброят 2000-та година, старият век ще продължи още дванадесет месеца. Всеки сто години ние астронавтите трябва да обясняваме отново това, но все напразно. Щом в цифрата на вековете се появят две нули и почват пиршествата!

Искате да узнаете кое събитие ми е направило най-силно впечатление през половината век космични изследвания... Сигурно вие вече сте взели интервю от фон Браун, нали? Как е той? Много се радвам, не съм го виждал от симпозиума в Астроград по случай осемдесетгодишнината му, оттогава той не е напускал Луната.

Какво да ви кажа, бил съм свидетел на не малко велики събития в историята на космонавтиката, като се почне от пускането на първия спътник. Работех като изчислител в Капустиний Яр, бях на двадесет и пет години, личност недостатъчно важна, за да присъствува в контролния център, когато течаха последните секунди. Но чух старта. Само веднъж през живота си съм чул друг звук, поразил ме още по-силно. (Какъв е този звук? После ще ви кажа.) Щом стана известно, че спътникът влезе в орбита, един от учените, които ръководеха опита, извика своя ЗИЛ и потеглихме за Волгоград да отпразнуваме събитието. Стоте километра изминахме за същото време, за което спътникът направи първата си обиколка около Земята – не лоша скорост. (Някой пресметна, че изпитата на другия ден водка би стигнала да се пусне малкият спътник, конструиран от американците, но не съм уверен в това.)

Повечето учебници по история твърдят, че точно тогава, на 4 октомври 1957 година, е започнал Космичният век. Нямам намерение да споря с тях, но според мен най-интересното беше след това. Може ли нещо да се сравни по драматизъм с оня случай, когато военните кораби на САЩ препускаха с всички сили, за да спасят Дмитрий Калинин и в последния миг уловиха капсулата му нейде в южната част на Атлантическия океан? А радиорепортажът на Джери Уингейт, на чиито цветисти епитети не посмя да посегне нито един редактор, когато той избиколи Луната и пръв видя с очите си обратната ѝ страна! А само след пет години – телевизионното предаване от кабината на „Херман Оберт“, когато корабът се прилуни в платото на Залива на Дъгите. Той и сега стои там като вечен паметник на хората, погребани до него...

Това бяха велики моменти от навлизането ни в космоса, но грешите, ако мислите, че ще ви разправам за тях. Най-много ме поразил нещо

съвсем друго. Дори не съм уверен дали ще съумея добре да ви го разкажа, а ако успея – как ще го възприемете? Всъщност то не е нещо ново, тогава вестниците само за това пишеха. Но повечето от тях изпуснаха най-същественото. За пресата то бе просто изгоден „човешки“ шрих и нищо повече.

То се случи двадесет и пет години след пускането на първия спътник, бях тогава на Луната. Наистина по онова време бях станал вече твърде важна персона, за да се занимавам с наука. Повече от десетина години бяха изминали от времето, когато съставях програми за електронната машина; сега задачата ми беше по-сложна – да „програмирам“ хора, нали отговарях за проекта АРЕС, подготвих първата експедиция за Марс.

Естествено решихме да стартираме от Луната, там привличането е доста по-слабо и за пускането е нужно петдесет пъти по-малко гориво, отколкото на Земята. Отначало смятахме да сглобяваме корабите на орбита на спътник – за излитането щеше да е необходимо още по-малко гориво, – но когато обмислихме добре всичко, тази идея отпадна. Не е толкова просто да се строят в космоса заводи и работилници; безтегловността по-скоро пречи, отколкото помага, когато всички предмети трябва абсолютно да ти се подчиняват. По него време, в края на седемдесетте години, първата Лунна база работеше с пълна пара. Химическите заводи и различните дребни предприятия произвеждаха всичко необходимо за селището. И ние решихме да използваме тях, вместо с цената на огромни усилия и средства да построяваме в космоса нови.

„Алфа“, „Бета“ и „Гама“ – трите кораба на експедицията – бяха сглобени на дъното на Платон. Тук, заобиколена от планини, се простира може би най-гладката равнина в тази страна на Луната; тя е толкова обширна, че на наблюдателя, стоящ в центъра ѝ, няма да му дойде и на ум, че се намира на дъното на кратер: планините са скрити далеч зад хоризонта. Херметичните куполи на базата бяха на десет километра от стартовата площадка и се свързваха с нея чрез въжена линия; те много се харесват на туристите, но според мен доста загрозяват лунния пейзаж.

През първите дни животът ни на Луната съвсем не бе приятен, не можехме и да мечтаем за удобствата, които са сега нещо обикновено. Централният купол с парковете и езерата съществуваше тогава само на хартия, впрочем ние и без това едва ли бихме могли да им се наслаждаваме, проектът АРЕС ни поглъщаше всецяло. Човекът се готвеше да извърши първия си скок в големия космос; още по онова време гледахме

на Луната само като предградие на Земята, като на камък в река, на който можеш да стъпиш и да скочиш където трябва. Думите на Циолковски най-добре изразяват мислите ни – те бяха написани на стената в кабинета ми, за да може всеки да ги прочете:

НАШАТА ПЛАНЕТА Е ЛЮЛКА НА РАЗУМА, НО НЕ
МОЖЕ ДА СЕ ЖИВЕЕ ВЕЧНО В ЛЮЛКА.

(Какво казахте? Не, не, никога не съм се срещал с Циолковски. През 1935 година, когато е умрял, аз съм бил само на четири години.)

След много години секретност беше ми извънредно приятно да работя заедно с хора от всички народи над проект, за чието осъществяване помагаше целият свят. От четиримата ми заместници единият бе американец, другият – индиец, третият – китаец, четвъртият – руснак. И макар че учените от различните страни всячески се стараеха да се съревновават, това бе полезно съперничество, то беше само от полза за нашето дело. На посетителите, които още помнеха старите недобри времена, не веднъж с гордост съм напомнял:

– На Луната няма тайни.

Но аз съм се заблуждавал: имало е тайна, и то под носа ми, в моето собствено управление. Може би щях и да заподозря нещо, ако безбройните детайли на проекта АРЕС не ме откъсваха от всичко друго. Сега, когато хвърлям поглед назад, виждам, че е имало достатъчно много намеци и признаци, но тогава нищо не забелязвах.

Наистина от вниманието ми не се изплъзна, че Джим Хътчинз, младият ми заместник-американец, става все по-разсеян, като че ли нещо го безпокои. Веднъж или дважд дори се наложи да го смъмря за малки пропуски; той се обиждаше и уверяваше, че това няма да се повтори. Хътчинз бе типичен колежанин, каквито Съединените щати доставят в големи количества, много добросъвестен, макар и не кой знае колко способен. Той беше вече от три години на Луната и едва ли не пръв доведе жена си от Земята, веднага щом отмениха ограниченията. И досега не ми е ясно, по какъв начин се бе забъркал в тая история, изглежда, съумял бе да натисне някакви тайни пружини, макар че никак не мога да си го представя като главно действащо лице в международен заговор. Какъв ти международен – участвувала бе и Луната, десетки хора, чак до висшето началство в Управлението по астронавтика.

Още не мога да се начудя, как успяха да запазят всичко в тайна.

Изгревът на слънцето бе започнал още преди два дена по земно

време, но въпреки че сенките се бяха видимо скъсили, до лунното пладне имаше още пет дена. Готвехме се да проведем първото статично изпробване на моторите на „Алфа“; силовата апаратура бе монтирана, корпусът на кораба сглобен. Стоящият в равнината „Алфа“ напомняше поскоро на част от нефтопреработвателен комбинат, отколкото на космичен кораб, но на нас той ни изглеждаше прекрасен, като символ на бъдещите завоевания.

Моментът е отговорен: досега не бяхме правили такива мощни термомоядрени мотори и въпреки всичките старания не бяхме съвсем сигурни. Ако нещо не сработи, осъществяването на проекта АРЕС може да се отложи за година...

Отчитането на времето бе започнало, когато при мен дотича Хътчинз – бледен и разтревожен.

– Трябва веднага да доложа нещо на Базата – изгърси той. – Много е важно!

– По-важно от изпробването? – язвително попитах аз, като едва сдържах гнева си.

Той се поколеба, като че искаше нещо да им обясни, после отвърна кратко:

– Да, може би...

– Добре – казах аз, той веднага изчезна.

Можех да му поискам обяснение, но човек трябва да има доверие в подчинените си. Върнах се при централния пулт на управлението ядосан, като си мърморех, че от тия налудничави хлапета ми е дошло до гуша и че ще трябва да поискам да го махнат от мен. И което е най-чудното: той не по-малко от другите се вълнуваше как ще мине изпитанието, а самият изведнъж се понесе по въжената линия към Базата. Тумбестият цилиндър на кабината вече беше изминал половината път до следващата опора, като се плъзгаше по едва забележимите въжета подобно на някаква невиждана птица.

След пет минути съвсем се разгневих. Цялата група уреди – самописци неочаквано отказаха да работят; трябваше да отложим изпитанието за след три часа. Ходех назад-напред в контролния център, като твърдах на всички и на всеки (нали не можеха да се отърват от мен), че при нас в Капустиний Яр такива неща не се случваха. Най-сетне след втората чашка кафе се поуспокоих; и тогава от високоговорителя прозвуча сигналът „слушайте всички“. Само един сигнал бе по-важен от този – воят на аварийните сирени. Откакто работех в Лунното селище, бях го чувал два пъти и надявам се никога повече да не го чуя.

Гласът, който се разнесе после във всяко помещение на Луната и в слушалките на всеки работник из безмълвните равнини, беше на генерал Моша Стайн, председател на Управлението по космонавтика. (Тогава още съществуваха всякакви почетни титли, макар никоой вече да не им придаваше значение.)

– Говоря от Женева – започна генерал Стайн, – на мен се падна честта да направя важно съобщение. През последните девет месеца бе извършен най-отговорният експеримент. Държахме го в тайна, защото се съобразявахме с непосредствените участници в опита и не искахме да събуждаме излишни надежди или опасения. Вие помнете, че доскоро много специалисти изобщо не вярваха, че човек може да живее в космоса; и този път се намериха песимисти, които се съмняваха, че ще ни се отдаде да направим следващата крачка в покоряването на Вселената. Сега е доказано, че са грешили: искам да ви представя Джордж Джонатан Хътчинз, първия човек, роден в космоса.

Последва щракане – някакво превключване, – после пауза, непонятни шумове и шепот. И изведнъж по цялата Луна и половината Земя се разнесе звукът, за който обещах да ви разкажа – най-удивителният звук, какъвто някога съм чувал.

Това беше слаб плач на бебе, на първото в историята на човечеството бебе, родено извън Земята! В контролния център се възцари пълна тишина; спогледахме се, после хвърлихме поглед на корабите сред сияещата равнина. Само преди няколко минути ни се струваше, че на света няма нищо по-важно от тях. И ето те трябваше да отстъпят пред това, което се бе случило в Медицинския център – и в бъдните векове щеше да се случва милиарди пъти в безброй светове.

Чак тогава, уважаеми приятели, почувствавах, че човекът наистина се е утвърдил в космоса.

КРАЙ

© 1959 Артур Кларк
© 1967 Цвета Пеева, превод от руски

Arthur Clarke
Out of the Cradle, Endlessly Orbiting, 1959

Източник: <http://kosmos.pass.as/>
Сканиране и разпознаване: ???
Редакция: Mandor, 2008 (#)

Публикация:
сп. „Космос“, 1967, бр.2
Превод от руски: Цвета Христова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5430>]